

BÖLGE BİLİMİ TÜRK MİLLİ
KOMİTESİ

22. ULUSAL BÖLGE BİLİMİ VE BÖLGE
PLANLAMA KONGRESİ

8-10 Haziran 2023
Samsun

ONDOKUZ MAYIS
ÜNİVERSİTESİ

11 AĞUSTOS 2021 BATI KARADENİZ SEL FELAKETİ SONRASI ULAŞIM VE LOJİSTİKTE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİ

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

cyilmaz@omu.edu.tr

www.cevdetyilmaz.com.tr

GİRİŞ

11 Ağustos 2021'de Sinop'un Ayancık ve Kastamonu'nun Bozkurt ilçeleri ve bu iki ilçe arasında kalan sahada meydana gelen sel ve taşkın felaketi büyük can ve mal kaybına sebep olmuştur. Yollar kapanmış, köprüler yıkılmış, afet bölgesine ulaşmada ve afet bölgesinden tahliyede büyük sorunlar yaşanmıştır.

ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI

Araştırmanın konusu sel ve taşkın afeti esnasında yörede yaşanan olayları özellikle ulaşım ve lojistikte yaşanan sorunlar bağlamında coğrafi bakış açısıyla irdelemek, afet esnasında ve afet sonrası yaşanan gelişmeleri Ayancık merkezli olarak yerinde gözlem metoduyla ortaya koymaktır.

BULGULAR - 1

Araştırmada yörenin fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri ana hatları ile incelenmiş, yöre ile ilgili diğer benzer çalışmalardan farklı olarak mevcut akarsuların sel ve taşkın karakterlerinin tarihsel geçmişı üzerinde durulmuş, ilçe merkezlerinin kuruluş yerleri itibarıyla sel ve taşkına maruz kalma sıklıkları arşiv bilgileri çerçevesinde tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yörede daha önce de sellerin yaşandığı dikkate alınırca bu tür sel felaketleri için yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak gerekli tedbirlerin daha önceden alınmadığı görülmüştür.

Plansız ve çarpık kentleşme bu alanda da dikkat çekmiş, ilçe merkezlerinin yatay ve dikey yönde büyüyerek akarsu taşkın yataklarını işgal etmesinin önüne geçilememiş, benzer afetler söz konusu olduğunda ulaşımda yaşanabilecek aksaklıklar öngörülememiştir.

Bütün bunlar yaşanan afetin şiddetini arttırmış, telafisi oldukça zor kayıplara neden olmuştur.

BULGULAR - 2

Bu problemlere karşılık sel ve taşkın sonrasında ulaşım ve lojistikte yaşanan sorunların üstesinden gelmek için ortaya konulan yeni yöntemler ve bunlardan faydalanma şekilleri dikkat çekici bulunmuştur.

Yıkılan köprülerin yerine acil çözüm olarak askeri amaçlı seyyar köprülerin kurulması, balıkçı barınaklarının denizyoluyla tahliye kullanılması, askeri amaçlı çıkartma gemileriyle yöreye iş makinelerinin getirilmesi, sel sonrası enkaz kaldırmada genç, dinamik ve aktif yönüyle öne çıkan askeri birliklerin yardıma koşulması bu yöntemlerin başlıcalarıdır.

Bu çalışmada sel ve taşkın felaketinin gerçekleşmesinde etkili olan faktörler ortaya konulurken «Uygulamalı Coğrafya» bakış açısıyla ulaşım ve lojistik temelli olarak “başka nasıl olabilirdi” sorusuna cevap aranmıştır. Yörenin nüfus ve yerleşme dokusu ile ilgili projeksiyonlar yapılmış, mevcut ve gelecekte karşılaşılabilecek riskler ve bunlarla başa çıkacak çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

BULGULAR – 3 (GÖRSELLER)

21 AĞUSTOS 2021 SELİNİN ETKİLİ OLDUĞU SAHALAR

SEL VE TAŞKIN KARAKTERLİ AKARSULARIN KAYNAĐI; İSFENDİYAR – KÜRE DAĐLARI

Son 100 yıl içinde yörede
yaşanan sellere örnekler;
Ayancık Çayı sel ve
taşkınları

183/31

FABRİKA DEKOVİL HATTI

AYANCIK SEL GÖRÜNÜMÜ 1931

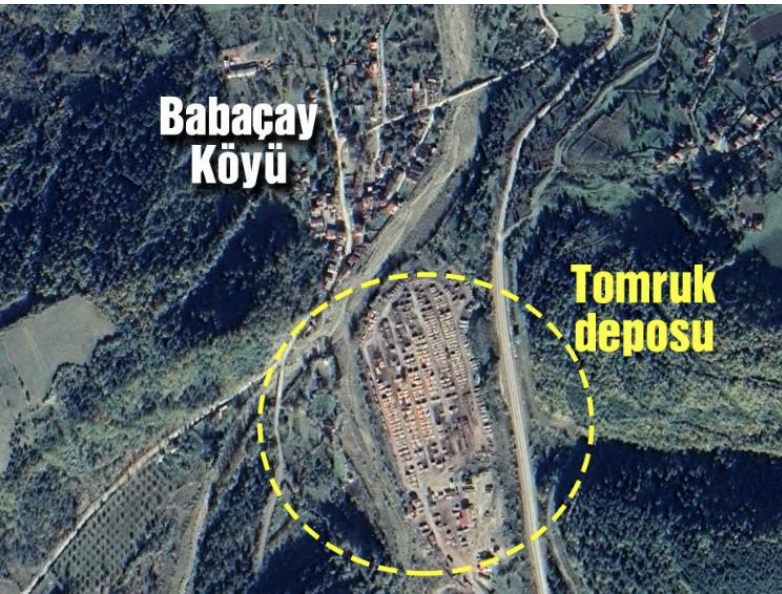
ZEYNEL ZEKİ ÖZCANOĞLU ARŞİVİ

Bu taşkınlarda Ayancık Çayı vadisi üzerinde kurulu demiryolu ulaşım sistemi sık sık tahribata uğramıştır.

Ayancık - Babaçay Köyü heyelanı, bu heyelanda zarar görenler için inşa edilen afet evleri ve onların son selde yıkılması.

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/sel-ayancikta-bir-koyu-yok-etti-/>

1985 yılında çayın yatağına kurulan afet evleri

AYANCIK İLÇE MERKEZİ

1-Ayancık ilçe merkezindeki eski tomruk deposu, 2-Depo ilçe merkezinden kaldırıldı, yerine Ayancık Devlet Hastanesi yapıldı, 3-Yeni depolama alanı olarak Babaçay köyü ırmak yatağı seçildi.

AYANCIK İLÇE MERKEZİ

TÜRKELİ İLÇE MERKEZİ

TÜRKELİ KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ ; 1988
SELİ, SONRASINDA TÜRKELİ ÇAYI
ISLAHI VE 2021 SELİ

TÜRKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ
VE SAHİLİ

ÖNCESİ

SONRASI

TÜRKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ

TÜRKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ

ÖRNEKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ

TÜRKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ SAHİLİ

ÖNCE

TÜRKELİ – GÜZELKENT KÖYÜ SAHİLİ

SONRASI

KASTAMONU / BOZKURT İLÇE MERKEZİ

DEVLETİN BÜTÜN GÜCÜYLE SAHADA YER ALMASI; BAKANLARIN SİVİL KIYAFETLE HALKIN DERDİNİ DİNLEMESİ

En uzak köylere
helikopterle
jeneratörler
taşınıyor

“SÖZÜN
BİTTİĞİ
YERDEYİZ
DEVLETİMİZ
SAĞ OLSUN”

ACİL MÜDAHALE; ÖNCE CANLAR KURTARILYOR, SONRASINDA TEMEL GIDA VE ALTYAPI HİZMETLERİ ULAŞTIRILYOR; AYANCIK / BABAÇAY

ULAŖIM ZİNCİRİNİN
KESİNTİYE
UĞRAMASIYLA
MARKETLERDE GIDA
STOKLARININ ERİMESİ,
MARKETLERDE
RAFLARIN
BOŖALMASI.....

SİVİL TOPLUM DESTEĞİ VE YARDIMLAŞMA.....

BARINMA PROBLEMİNİN ÇÖZÜMÜ İÇİN KONTEYNIRLAR....

YARALAR SARILIYOR; ÖNCE GEÇİCİ (ASKERİ SEYYAR VE SİVİL KÜP-GEÇİTLER), SONRA KALICI KÖPRÜLER İNŞA EDİLİYOR; AYANCIK

..... YARALAR SARILIYOR; YIKILAN KÖPRÜLERİN YERİNE YENİLERİ YAPILIYOR; ÇATALZEYTİN

ACIL MÜDAHALE; KÖPRÜERİN YIKILMASI İLE YÖREDE MAHSUR KALAN GURBETÇİLER (İŞLERİNDEN OLMAMALARI İÇİN) VAKTİNDE TAHLİYE EDİLİYOR. BUNUN İÇİN DENİZ YOLU KULLANILIYOR;TÜRKELİ / GÜZELKENT

ACİL MÜDAHALE; YOLLARI AÇMAK VE BOZULAN ALTYAPIYI TAMİD ETMEK İÇİN GEREKLİ Ş MAKİNELERİ SİLAHLI KUVVETLERİMİZE AİT ÇIKARTMAGEMİLERİ İLE YÖREYE ULAŞTIRILYOR; TÜRKELİ

**ACİL MÜDAHALE;
ASKERLERİN
DEVREYE GİRMESİ**

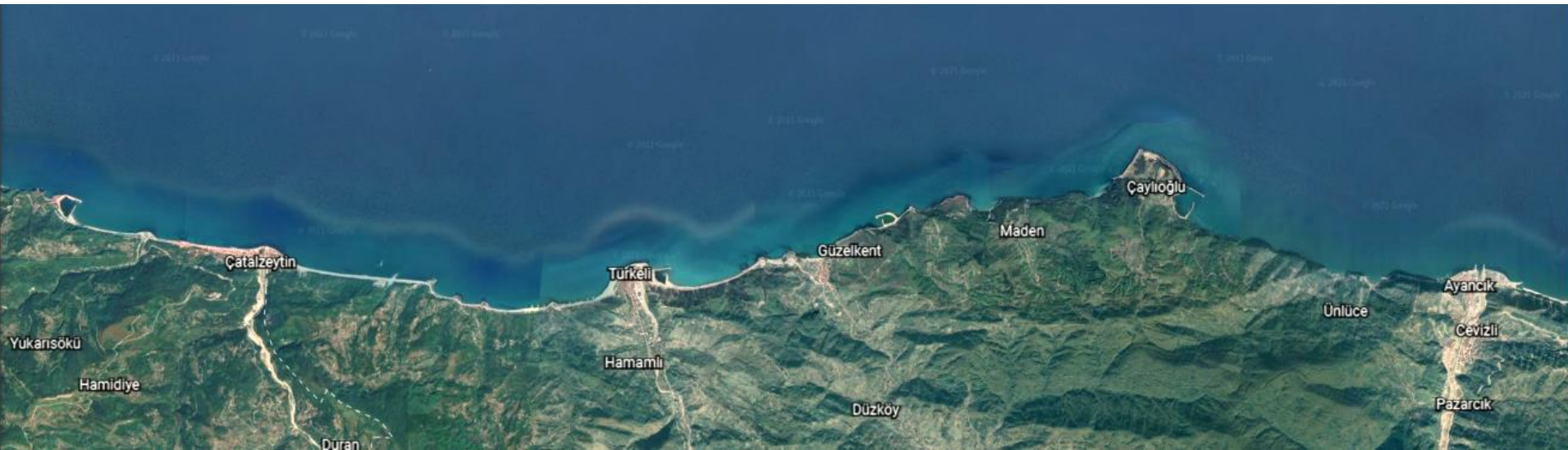

GAFLET; İŞE YARAMAYAN LİMANLAR VE BALIKÇI BARINAKLARI; ABANA VE ÇATALZEYTİN-GİNOLU BALIKÇI BARINAKLARININ GİRİŞ KISIMLARI DAHA ÖNCE MİLLE DOLARAK SİĞLAŞTIĞI VE VAKTİNDE TEMİZLENMEDİĞİ İÇİN SEL ZAMANINDA İŞE YARAMADI, GÜZELKENT'TEN HAREKET EDEN TAHLİYE GEMİLERİ BU LİMANLARI GEÇEREK İNEBOLU LİMANINA KADAR GİTMEK ZORUNDA KALDI, BU DURUM TAHLİYELERİ GECİKTİRDİ VE MALİYETİNİ ARTTIRDI.

SEL ESNASINDA KARAYOLU ULAŞIMI HER İKİ TARAFTAN KESİLEN VE SELDE MAHSUR KALAN SAHA

GAFLET; İŞE YARAMAYAN LİMANLAR VE BALIKÇI BARINAKLARI

AKARSULAR KENT İÇİNDE NİÇİN KAVIS YAPAR, NEDEN DOĞRUSAL OLARAK DENİZE ULAŞMAZ? BOZKURT ÖRNEĞİ...

AKARSULAR KENT İÇİNDE NİÇİN KAVİS YAPAR, NEDEN DOĞRUSAL OLARAK DENİZE ULAŞMAZ? AYANCIK ÖRNEĞİ...

AKARSULAR KENT İÇİNDE NİÇİN KAVİS YAPAR, NEDEN DOĞRUSAL OLARAK DENİZE ULAŞMAZ? TÜRKELİ ÖRNEĞİ...

Bir zamanlar Ayancık Çayı Vadisi....

Geçmişte akarsuların oluşturduğu engeller mühendislik çözümleri ile aşılmış, sarp vadiler hava hatları ile geçilmiştir... (Ayancık Çayı vadisi teleferik ve demiryolu hatları)

Akarsular kontrol altına alınmaya çalışılarak ekonomik faaliyetler yürütülmüştü... (Ayancık Çayı vadisinde havuz ve kanal sistemi)

1970'lere kadar halk deniz yolunu etkin bir şekilde kullanıyordu. Sonra nedense denizi unuttuk.

BUNDAN SONRA NE OLACAK? YENİ YERLEŞME DÜZENİ HK.;

- KIRSAL KESİMDE İLÇE MERKEZİ VE KASABALARDA DURUM,
- BÜYÜKŐEHİR – İLÇE MERKEZİ – KÖY ARASINDA YENİ YAŐAM BİÇİMİ,
- İLÇE MERKEZLERİNE TALEP,
- KARADENİZ BÖLGESİ KIYI KESİMİNDE AZMAK YERLEŐMELERİ, VADİ İÇİ YERLEŐMELERİ,
- SEL YATAKLARINA DOĐRU YATAY VE SONRASINDA DİKEY GELİŐMELER.... BUNDAN SONRA NE OLACAK, NEREYE YERLEŐİLECEK? AYANCIK/BABAKÖY ÖRNEĞİ

ÇIKARILACAK DERSLER;

- DENİZYOLUNUN KULLANIMI, HAVA ULAŞIMI OLARAK HELİKOPTERLER,
- ASKERİN (GENÇ DİNAMİK, ENERJİK BEDEN GÜCÜNÜN) HALKIN İMDADINA HIZLA YETİŐMESİ,
- BAKANLARIN (SİVİL KIYAFETLERLE) SEL BÖLGESİNİ ADETA ABLUKAYA ALMASI, HALKA GÜVEN TELKİN ETMELERİ, DEVLET YANINIZDA MESAJI,
- HALKIN DAYANIŐMASI, SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE YARDIMLAR....

Bu sempozyumun hiç şüphesiz en önemli özelliği, tam da coğrafya biliminin tanımına uygun olarak; «insanların refah ve mutluluğu için mekanı tanımak ve ona uygun çözümler üretmek» üzerinedir.

Ayancık çayı vadisinde yaşananlar aslında bunun için çok güzel bir örnektir. Tabi ki ders almak isteyenler için...

İlginiz için teşekkür ederim

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

cyilmaz@omu.edu.tr

www.cevdetyilmaz.com.tr